

Sygnatura akt XIII C 339/19/3

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 listopada 2021 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XIII Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w L.w następującym składzie:

Przewodniczący: sędzia Michał Kuczkowski

Protokolant: protokolant sądowy Aleksandra Jankiewicz

po rozpoznaniu w dniu 26 października 2021 r. w L.

na rozprawie

sprawy z powództwa J. P.

przeciwko K. P.

- o zapłatę

1. Zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 150.000 zł (sto pięćdziesiąt tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 15 kwietnia 2019 r. do dnia zapłaty.
2. Kosztami procesu obciąża pozwaną i z tego tytułu:
 - a) zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 11.500,29 zł,
 - b) nakazuje ściągnąć od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w P.:
 - kwotę 1.203,70 zł tytułem brakującej części wynagrodzenia biegłego,
 - kwotę 6.500 zł tytułem brakującej części opłaty sądowej.

SSO Michał Kuczkowski

Sygnatura akt XIII C 339/19/4

UZASADNIENIE

Powód J. P. wniósł o zasądzenie od pozwanej K. P. kwoty 150.000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 15 kwietnia 2019 r., a także obciążenie pozwanej kosztami postępowania.

Pozwana K. P. wniosła o oddalenie powództwa i obciążenie powoda kosztami procesu. Pozwana podniosła zarzut częściowego przedawnienia roszczeń powoda.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

Strony od 2002 r. pozostawały w związku konkubenckim. Strony zamieszkiwały wspólnie domu stanowiącym wyłączną własność pozwanej położonym w P. przy ul. (...).

W trakcie wspólnego zamieszkiwania strony współfinansowały roboty adaptacyjne w domu pozwanej, albowiem dom ten nie był w pełni wykonany. Strony zawarły związek małżeński 30

maja 2008 r., a małżeństwo stron zostało rozwiązane przez rozwód wyrokiem z 6 kwietnia 2011 r. w sprawie XIII C (...)

Zanim strony zawarły związek małżeński wspólnie dokonali następujących nakładów na nieruchomość powódki, a mianowicie w latach 2002 – 2005 położona została kostka brukowa o powierzchni około 500 m², pobudowano kute balustrady przy schodach, balkonie i tarasie oraz kuty płot, w budynku mieszkalnym wykonano schody wewnętrzne, a także stopnie granitowe. Na nieruchomości pozwanej wybudowany został także budynek gospodarczy, w którym po orzeczeniu rozwodu mieszkał powód. Powód mieszkał w tym budynku do 2018 r.

Po orzeczeniu rozwodu, a przed wyprowadzeniem się powoda co nastąpiło w 2018 r., na nieruchomości pozwanej powód wybudował zbiornik na deszczówkę, przydomową oczyszczalnię ścieków, a także urządził ogród dokonując nasadzeń roślin.

Prace związane z urządzeniem ogrodu wykonywał W. B., kute ogrodzenie Z. B. (1), prace stolarskie i schody wewnętrzne wykonywał L. P., elewację i wykończenie budynku gospodarczego wykonywał R. K., meble z Holandii przywoził E. W. (1).

W trakcie prowadzonego postępowania karnego przez Sąd Rejonowy w G. pod sygnaturą II K (...) w toku postępowania przygotowawczego pozwana w dniu 28 sierpnia 2018 r. zeznała, iż „ Jeszcze przed naszym małżeństwem, gdy J. zamieszkał u mnie, zaczął budować pomieszczenie mieszkalno-garażowe. O ile dobrze pamiętam, to łączna powierzchnia tego budynku wynosi około 120 m⁽²⁾. Jeżeli chodzi o wkład finansowy w ww. budynek to w większości pieniądze na jego budowę dawał J.. Budynek został wykończony jeszcze przed ślubem.”

W. B., Z. B. (1), L. P., R. K. i E. W. (1) zeznali, iż wszystkie uzgodnienia co do zakresu wykonywanych przez nich prac ustalał z nimi powód, który także płacił za wykonane prace.

Dowód: zeznania powoda J. P. i pozwanej K. P. (k.352 w zw. z k.104 i 145), zeznania świadków W. B., E. W. (2), Z. B. (1) (k.104), R. K., L. P., H. T. (k.145), protokół zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa (k.12-14 akt SR w G. II K (...)), kserokopia wyroku rozwodowego (k.6 akt SR w G. II K (...)), odpis księgi wieczystej (k.79 akt SR w G. II K (...)).

Jak wynika pisma Naczelnika Urzędu Skarbowego w G. z 29 lipca 2019 r. powód w latach 2000 – 2018 uzyskał następujący przychód:

- 2000 r. 38.054,97 zł,*
- 2001 r. 24.844,80 zł,*
- 2002 r. 33.737,40 zł,*
- 2003 r. 27.822,30 zł,*
- 2004 r. 48.732, 01 zł,*
- 2005 r. 55.144,01 zł,*
- 2006 r. 55.005,18 zł,*
- 2007 r. 45.817,30 zł,*
- 2008 r. 40.597,01 zł,*

- 2009 r. 41.951,27 zł,
- 2010 r. 45.123,15 zł,
- 2011 r. 52.333,60 zł,
- 2012 r. 61.070,68 zł,
- 2013 r. 50.116,31 zł,
- 2014 r. 60.264,34 zł,
- 2015 r. 59.052,60 zł,
- 2016 r. 59.969,02 zł,
- 2017 r. 94.804,15 zł,
- 2018 r. 58.722, 72 zł.

W trakcie trwania konkubinatu stron powód prowadził także działalność gospodarczą i z tego tytułu w latach 2001 – 2008 zadeklarował osiągnięcie dodatkowego przychodu w kwotach:

- 2001 r. 14.499,25 zł,
- 2002 r. 15.181,07 zł,
- 2003 r. 15.682,20 zł,
- 2004 r. 16.265,14 zł,
- 2005 r. 16.983,24 zł,
- 2006 r. 17.770,40 zł,
- 2007 r. 19.008,42 zł,
- 2008 r. 20.928,56 zł.

Dowód: zeznania powoda, świadka H. T., oświadczenia powoda do dokonania rozliczenia rocznego wypłaconego świadczenia w związku z osiągnięciem dodatkowego przychodu za lata 2001 – 2008 (k.113-121), pismo Naczelnika Urzędu Skarbowego w G. (k.133).

Pozwana z tytułu umowy o pracę w latach 2002 – 2018 uzyskała następujący przychód:

- 2000 r. 25.480,88 zł,
- 2001 r. 22.795,71 zł,
- 2002 r. 22.278,74 zł,
- 2003 r. 21.212,76 zł,
- 2004 r. 23.222, 55 zł,
- 2005 r. 27.684,02 zł,

- 2006 r. 22.788,04 zł,
- 2007 r. 24.340,10 zł,
- 2008 r. 27.222,92, zł,
- 2009 r. 36.520,90 zł,
- 2010 r. 66.436,63 zł,
- 2011 r. 65.237,83 zł,
- 2012 r. 58.898,75 zł,
- 2013 r. 58.906, 79 zł,
- 2014 r. 65.092,89 zł,
- 2015 r. 55.263,37 zł,
- 2016 r. 63.161,65 zł,
- 2017 r. 64.090,38 zł,
- 2018 r. 78.455,72 zł.

Pozwana dnia 25 czerwca 2003 r. otrzymała od swoich rodziców A. i R. G. darowiznę w kwocie 19.600 zł, a w dniu 15 lipca 2003 r. zawarła z rodzicami umowę pożyczki na kwotę 80.000 zł.

Pozwana z zakładu pracy – Szkoły Podstawowej w D. otrzymała w 2004 r. dwie pożyczki mieszkaniowe w kwotach 4.800 zł i 5.000 zł.

Pozwana przedstawiła także, faktury na zakup materiałów budowlanych za lata 2001 w kwocie 10.190,19 zł, 2002 11.968,34 zł.

Decyzją z 11 września 2013 r. Starosta (...) decyzją nr (...) zgłosił sprzeciw w sprawie zgłoszenia budowy zbiornika deszczowego i kolektora – przydomowej oczyszczalni ścieków z drenażem na działce nr (...) stanowiącej własność pozwanej.

Dowód: zeznania świadka R. G. (k.145), zaświadczenie Naczelnika Urzędu Skarbowego w G. (k.66), umowa darowizny (k.95), umowa pożyczki (k.98), zaświadczenie (k.99), zestawienie faktur (k.68-94), decyzja Starosty (...) (k.100).

Biegły dr inż. B. H. (1) w swej opinii z dnia 21 lipca 2020 r. określił wartość urządzenia ogrodu tj. wykonania nasadzeń, obsypek kamiennych i fontanny według stanu na połowę roku 2016 i cen aktualnych na dzień sporządzenia opinii na kwotę 18.000 zł.

Biegły J. K. (1) w sporządzonej w dniu 30 czerwca 2021 r. opinii ustalił wartość:

- a) **zbiornika na deszczówkę na kwotę 3.790 zł,**
- b) **zestawu przydomowej oczyszczalni na kwotę 3.980 zł,**
- c) **budynku gospodarczego na kwotę 224.815 zł,**

- d) **utwardzenia placu 84.673 zł,**
- e) **balustrad metalowych na kwotę 5.111 zł,**
- f) **bram i ogrodzeń metalowych na kwotę 7.418 zł,**
- g) **schodów wewnętrznych na kwotę 2.474 zł,**
- h) **schodów zewnętrznych na kwotę 3.324 zł**

łącną wartość nakładów biegły ustalił na kwotę 335.585 zł.

Dowód: opinia biegłego B. H. (k.178-210) oraz zeznania biegłego (k.271), opinia biegłego J. K. (k.308-324).

Sąd zważył, co następuje.

Sąd dał wiarę zeznaniom odnośnie zakresu prac i nakładów jakie powstały na nieruchomości pozwanej w okresie kiedy strony pozostawały w związku konkubenckim. Pozwana w swych zeznaniach złożonych na potrzeby postępowania karnego przyznała, że budynek gospodarczy został sfinansowany ze środków powoda jeszcze przed zawarciem małżeństwa, a z treści zeznań pozwanej złożonych w toku niniejszego postępowania wynika, iż pozostałe nakłady czynione były przez strony wspólnie poza wybudowaniem przydomowej oczyszczalni ścieków i zbiornika na deszczówkę, na które to inwestycje pozwana nie wyraziła zgody, co znajduje odzwierciedlenie w treści decyzji Starosty (...) z 11 września 2013 r.

Przesłuchani w toku procesu świadkowie W. B., E. W. (2), Z. B. (2), R. K., L. P. i H. T. zgodnie zeznali, iż wszelkie uzgodnienia co do zakresu prac ustalane były wyłącznie z powodem, pozwana nie brała udziału w tych uzgodnieniach, a także, że to wyłącznie powód płacił wyżej wymienionym świadkom za wykonane prace. W tym zakresie sąd w pełni dał wiarę zeznaniom tych świadków.

Sąd dał także wiarę zeznaniom świadka R. G. – ojca pozwanej na okoliczność dokonania darowizny na rzecz pozwanej oraz udzielenia jej pożyczki, albowiem zeznania te są zgodne z treścią zeznań pozwanej, a nadto potwierdzone dokumentami prywatnymi. Świadek ten jednak nie miał wiedzy co do rozmiaru i finansowania prac.

W zakresie uzyskiwanych dochodów przez strony w okresie pozostawania w konkubinacie, sąd oparł się o dokumenty urzędowe zaświadczenia Naczelnika Urzędu Skarbowego w G., a także zaświadczenie ze szkoły w której pracuje pozwana.

Sąd w całości dał wiarę sporządzonym przez biegłych B. H. (1) i J. K. (1) opiniom z uwagi na fakt, iż nie były one kwestionowane przez strony.

Pozwana na rozprawie w dniu 16 września 2019 r. zgłosiła zarzut przedawnienia roszczeń powoda powstałych przed zawarciem małżeństwa przez strony. W ocenie sądu zarzut powyższy jest niezasadny.

Na temat przedawnienia roszczeń o zwrot świadczenia nienależnego powstałych w trakcie trwania konkubinatu wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Białymstoku w uzasadnieniu wyroku wydanego w sprawie I ACa 397/18, w którym stwierdził „Sąd Okręgowy odniósł się do podniesionego przez pozwaną zarzutu przedawnienia. Podzielił stanowisko powoda, iż zobowiązanie zwrotu nienależnie spełnionego świadczenia należy do kategorii zobowiązań bezterminowych, a bieg terminu przedawnienia roszczenia wynikającego z tego rodzaju zobowiązania rozpoczyna się w dniu, w którym świadczenie powinno być spełnione, gdyby wierzyciel wezwał dłużnika do wykonania zobowiązania

w najwcześniejszym możliwym terminie (art. 120 § 1 zdanie drugie w zw. z art. 455 KC) i to niezależnie od świadomości uprawnionego co do przysługiwania mu roszczenia. Najwcześniejszym możliwym terminem wezwania dłużnika przez wierzyciela do wykonania zobowiązania jest chwila powstania zobowiązania, dłużnik zaś, zgodnie z art. 455 in fine KC, ma spełnić świadczenie niezwłocznie po wezwaniu, dniem rozpoczęcia biegu przedawnienia roszczenia o wierzytelność bezterminową powinien być dzień odległy od daty powstania zobowiązania o okres niezbędny do spełnienia świadczenia, przy założeniu, że dłużnik działałby - uwzględniając całokształt okoliczności rzutujących na wykonanie zobowiązania - bez nieuzasadnionej zwłoki. Dotyczy to roszczenia o zwrot nienależnie spełnionego świadczenia w postaci *condictio indebiti* i *condictio sine causa*. Wszystkie nakłady na nieruchomości były czynione w trakcie trwania związku stron i miały służyć im wspólnie i dlatego o ewentualnym wzbogaceniu pozwanej kosztem powoda można mówić dopiero od momentu zakończenia ich relacji, do czego doszło w styczniu 2015 r. i najwcześniejszej od tej daty można liczyć bieg terminu przedawnienia. Uwzględniając fakt, że do wytoczenia powództwa w niniejszej sprawie doszło 26 listopada 2015 r., to termin przedawnienia jeszcze nie upłynął.”

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy przyjąć należy, iż skoro powód opuścił nieruchomością pozwanej, na którą strony wspólnie czyniły nakłady w 2018 r., to w chwili składania pozwu w maju 2019 r. nie upłynął jeszcze dziesięcioletni termin przedawnienia roszczenia powoda.

W pierwszej kolejności stwierdzić należy, iż państwo polskie nie doprowadziło do powstania norm prawnych, które regulowałyby zasady rozliczanie się partnerów żyjących w związku konkubenckim z majątku nabytego w trakcie trwania tego związku. Oczywistym wydaje się fakt, iż pozostawanie w takim związku nie powoduje powstania wspólności majątkowej, w taki sposób jak przewiduje to art.31§1 k.r.o.p. a w konsekwencji ustalenie, iż udziały konkubentów są równe, tak jak małżonków (art.43§1 k.r.o.p.)

Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, iż za trafne należy przyjąć stanowisko, iż przepisem, który może zostać zastosowany w niniejszym przypadku jest przepis art. 405 k.c. dotyczącego bezpodstawnego wzbogacenia. Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 26.04.11 r. w sprawie I ACa 1049/10 (LEX 824321) wskazał, iż

1. Bezpodstawne wzbogacenie nie może być uznane za uniwersalną podstawę rozliczeń majątkowych po ustaniu związku faktycznego (pozamałżeńskiego), lecz podstawy takiej nie można też generalnie odrzucić.

2. Nabycie nieruchomości podczas trwania związku przez partnerów, będących stroną umowy sprzedaży, powoduje, że stają się oni oboje współwłaścicielami nieruchomości niezależnie od tego, czy nieruchomość została nabyta za środki pieniężne gromadzone wspólnie, czy też wyłącznie za środki finansowe tylko jednego z konkubentów.

Podobnie Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 7 maja 2009 r. wydanego w sprawie I CSK 27/09 (LEX 515447) wskazał, iż zasadniczą kwestią dla rozstrzygnięcia sprawy jest określenie podstawy prawnej właściwej dla roszczeń powoda i ocena, czy przyjęty przez Sądy obu instancji art. 405 i nast. k.c., jest tą właściwą podstawą. Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem nauki i judykatury przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu należy stosować wtedy, gdy brak innej podstawy prawnej, na jakiej możliwe byłoby przywrócenie równowagi majątkowej, naruszonej bez prawnego uzasadnienia, jak również wtedy, gdy inne środki połączone są z większymi trudnościami (porównaj między innymi uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 1995 r. III CZP 46/95, OSNC 1995/7-8/114). W szczególności przepisy te mają zastosowanie, gdy brak umownej lub deliktowej podstawy uwzględnienia roszczenia o zwrot nakładów i nie ma też możliwości dokonania rozliczeń na podstawie art. 224-230 k.c. W orzecznictwie Sądu Najwyższego niemal jednolicie przyjmuje się, że do rozliczenia konkubinatu, w tym nakładów dokonanych przez konkubentów na majątek jednego z nich, mają zastosowanie przepisy art. 405 i nast. k.c. chyba że szczególne okoliczności faktyczne sprawy wskazują na istnienie innej podstawy prawnej tych rozliczeń.

W ocenie sądu z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika, iż strony wspólnie finansowały większość przedsięwzięć czynionych na nieruchomości pozwanej, przy czym stwierdzić należy, iż dysproporcja w zarobkach pozwanej i dochodach pozwanego w latach trwania konkubinatu była znaczna. Z przedstawionych zaświadczeń wynika iż w latach 2002-2008 kiedy strony pozostawały w konkubinacie i kiedy powstała większość nakładów na nieruchomości pozwanej przychód powoda stanowiła kwota 306.855,21 zł z tytułu emerytury i 104.852,77 zł z tytułu

prowadzonej działalności gospodarczej łącznie 411.707,98. Pozwana natomiast z tytułu z tytułu umowy o pracę uzyskała dochód w kwocie 168.748,53 zł, nadto darowiznę w kwocie 19.000 zł, pożyczkę w kwocie 80.000 zł oraz zaciągnęła dwie pożyczki mieszkaniowe w łącznej kwocie 9.800 zł łącznie 277.548,53 zł.

Pozwana przedstawiła faktury na zakup towarów służących do remontu wystawionych na nazwisko pozwanej, to jednak wskazać należy, iż w ocenie sądu były one przedstawiane w rocznych rozliczeniach podatkowych przez pozwaną albowiem w latach 2002 – 2003 istniała możliwość odpisu tzw. ulgi remontowej po przedstawieniu poniesionych kosztów remontu i tytułu własności nieruchomości.

Z treści sporządzonych opinii wynika, iż łączna wartość poczynionych przez strony nakładów na nieruchomość pozwanej wynosi kwotę 358.583 zł, gdyby nawet od tej kwoty odjąć wartość zbiornika na deszczówkę i oczyszczalni przydomowej o łącznej wartości 7.770 zł, których zasadność pobudowania pozwana kwestionowała, to wartość pozostałych nakładów stanowi kwota 345.815 zł.

Przyjmując, iż zwrot nakładów należy się powodowi w połowie sąd na podst. art. 405 k.c. zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 150.000 zł, a ustawowe odsetki za opóźnienie sąd zasądził na podst. art. 480§1 k.c. od dnia 15 kwietnia 2019 r. tj. po upływie terminu do zapłaty wskazanego w wezwaniu do zapłaty z dnia 20.03.19 r. (k.12-14).

O kosztach procesu sąd orzekł na podst. art. 98 k.p.c. obciążając nimi pozwaną.

W toku procesu powód poniósł następujące koszty: opłata od pozwu 1.000 zł, wynagrodzenie adwokata zgodne z §2 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie w kwocie 5.400 zł, stawiennictwo świadka H. T. 100,29 zł, zaliczki na koszt obu opinii 5.000 zł łącznie 11.500,29 zł.

Łączny koszt sporządzenia opinii to kwota 6.203, 70 zł.

Mając powyższe na uwadze sąd na podst. art. 98§1 k.p.c. zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 11.500,29 zł, a na podst. art. 113 ust.1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakazał ściągnąć od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w P.kwotę 1.203,70 zł tytułem brakującej części wynagrodzenia biegłych i kwotę 6.500 zł tytułem opłaty od pozwu od uiszczenia której powód był zwolniony.

SSO Michał Kuczkowski